Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

19. juuli 2012*

Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus — Määrus (EÜ) nr 987/2009 — Artikli 44 lõige 2 — Vanaduspensioni õiguse analüüsimine — Teises liikmesriigis täitunud laste kasvatamise perioodide arvessevõtmine — Kohaldatavus — ELTL artikkel 21 — Kodanike vaba liikumine

Kohtuasjas C-522/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sozialgericht Würzburg'i (Saksamaa) 29. oktoobri 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. novembril 2010, menetluses

Doris Reichel-Albert

versus

Deutsche Rentenversicherung Nordbayern,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ja D. Šváby (ettekandja),

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: ametnik A. Impellizzeri,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. jaanuari 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Doris Reichel-Albert, esindaja: *Rechtsanwalt* J. Schwach,

— Deutsche Rentenversicherung Nordbayern, esindaja: *Direktor* W. Willeke,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Möller,

— Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

— Euroopa Komisjon, esindajad: V. Kreuschitz ja M. van Hoof,

olles 1. märtsi 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord (ELT L 284, lk 1), artikli 44 lõiget 2.

2 Taotlus on esitatud Doris Reichel-Alberti ja Deutsche Rentenversicherung Nordbayerni (edaspidi „DRN") vahelises kohtuvaidluses seoses viimati nimetatu keeldumisega arvestada D. Reichel-Alberti tulevase vanadusepensioni arvutamisel Belgias täitunud „laste kasvatamise perioode" ja „arvessevõetavaid perioode".

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

Määrus (EMÜ) nr 1408/71

3 Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes (EÜT L 149, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 35) artikli 13 lõige 2 sätestab reeglid kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramiseks selles valdkonnas. Nimetatud lõikes on märgitud, et neid reegleid kohaldades arvestatakse määruse artikleid 14–17, mis sisaldavad mitmesuguseid erireegleid.

4 Määruse artikli 13 lõike 2 punkt a sätestab:

„liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil või kui tema tööandjaks oleva ettevõtja või isiku registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht asub teise liikmesriigi territooriumil".

5 Määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkt f, mis lisati sellesse määrusesse nõukogu 25. juuni 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 2195/91, millega muudetakse määrust nr 1408/71 ning määrust (EMÜ) nr 574/72, millega on kehtestatud määruse nr 1408/71 rakendamise kord (EÜT L 206, lk 2), sätestab alates 29. juulist 1991:

„isik, kelle suhtes liikmesriigi õigusaktid ei ole enam kohaldatavad, ilma et teise liikmesriigi õigusaktid oleksid muutunud tema suhtes kohaldatavaks vastavalt mõnele eelmistes punktides sätestatud reeglile või vastavalt artiklites 14–17 ettenähtud erisätetele, allub oma elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidele üksnes nimetatud õigusaktide sätete kohaselt."

Määrus (EÜ) nr 883/2004

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72; parandus ELT 2009, L 202, lk 90), mis jõustus 20. mail 2004, näeb ette siseriiklike sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise. Vastavalt selle määruse artiklile 91 kohaldatakse määrust alates rakendusmääruse, s.o määruse nr 987/2009 jõustumise kuupäevast ehk 1. maist 2010 ja see määrus asendab varasema regulatsiooni ning ajakohastab ja lihtsustab seda.

7 Määruse nr 883/2004 artikkel 87 „Üleminekusätted” näeb ette:

„1. Käesolevast määrusest tulenevad õigused ei kehti enne määruse kohaldamiskuupäeva.

2. Kõiki käesoleva määruse kohaldamiskuupäevale asjaomases liikmesriigis eelnenud aja jooksul liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode ja vajaduse korral ka töötamis-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise või elamisperioode võetakse arvesse hüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel käesoleva määruse alusel.

3. Lõike 1 alusel kehtib käesolevast määrusest tulenev õigus ka siis, kui see on seotud enne selle kohaldamiskuupäeva asjaomases liikmesriigis tekkiva olukorraga.

[…]”.

Määrus nr 987/2009

8 Määrus nr 987/2009 kehtestab alusmääruse nr 883/2004 rakendamise korra vastavalt viimati nimetatud määruse artiklile 89.

9 Määruse nr 987/2009 artikkel 44 „Lapse kasvatamise aja arvessevõtmine” sätestab:

„1. Käesolevas artiklis tähendab „lapse kasvatamise aeg” perioodi, mis võetakse arvesse pensioni määramisel liikmesriigi pensioniseaduse alusel või mis annab lisapensioni sõnaselgelt väljendatud põhjusel, et isik on kasvatanud last, sõltumata nende perioodide arvutamiseks kasutatavast meetodist ja sellest, kas need omandatakse lapse kasvatamise ajal või kinnitatakse need tagasiulatuvalt.

2. Kui põhimääruse II jaotise kohaselt pädeva liikmesriigi õigusaktides ei võeta arvesse lapse kasvatamise perioodi, on selle liikmesriigi asutus, kelle õigusaktid olid vastavalt põhimääruse II jaotisele kohaldatavad asjaomase isiku suhtes sel põhjusel, et isik töötas või tegeles ettevõtlusega kuupäevani, mil nende õigusaktide alusel algas lapse kasvatamise periood, mida asjaomase lapse puhul arvesse võetakse, jätkuvalt kohustatud arvestama seda perioodi lapse kasvatamise perioodina tema kohaldatavate õigusaktide kohaselt, nagu oleks selline lapse kasvatamine toimunud tema territooriumil.

[…]”.

10 Sama määruse artikkel 93 „Üleminekusätted” on sõnastatud järgmiselt:

„Põhimääruse artiklit 87 kohaldatakse rakendusmäärusega hõlmatud olukordade suhtes.”

Saksamaa õigusnormid

11 Saksamaa õigusnormid näevad riikliku pensionikindlustussüsteemi puhul ette kaks laste kasvatamise aja arvessevõtmise viisi. Esimese viisi puhul käsitletakse laste kasvatamise aega (*Kindererziehungszeiten*) riiklikku pensionikindlustussüsteemi kohustuslike sissemaksete tegemise perioodina, mis võimaldab arvestada seda aega vanaduspensioni jaoks vajaliku pensioniõigusliku staaži arvutamisel. Teise viisi puhul lähtutakse arvessevõetavatest ajavahemikest (*Berücksichtigungszeiten*), mis ei anna mingeid pensioniõigusi, kuid need ajavahemikud arvatakse teatud juhtudel pensioniõigusliku staaži hulka, et tagada madalama teenimisvõimega isikute kaitse, ja neil arvessevõetavatel ajavahemikel on kasulik mõju mittesissemakselistele perioodidele omistatud väärtusele.

12 Saksamaa sotsiaalkindlustusseadustiku (Sozialgesetzbuch) kuuenda raamatu (edaspidi „SGB VI”) § 56 „Lapse kasvatamise aeg” sätestab:

„(1) Lapse kasvatamise aeg on lapse eest hoolitsemise aeg kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni. Lapse kasvatamise aeg võetakse arvesse ühel vanematest (esimese raamatu § 56 lõike 1 esimese lause punkt 3 ja lõike 3 punktid 2 ja 3), kui:

1. last kasvatas asjaomasel ajal see vanem;

2. lapse kasvatamine toimus Saksamaa Liitvabariigi territooriumil või on sellega võrdsustatud;

3. sellel vanemal ei ole arvessevõtmine välistatud.

[…]

(3) Lapse kasvatamine on toimunud Saksamaa Liitvabariigi territooriumil, kui last kasvatav vanem elas seal alaliselt koos lapsega. Lapse kasvatamine loetakse toimunuks Saksamaa Liitvabariigi territooriumil, kui last kasvatav vanem elas koos oma lapsega alaliselt välismaal ja tegi seal töötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise tõttu lapse kasvatamise ajal või vahetult enne lapse sündi kohustuslikke sissemakseid. See kehtib ka abikaasade või kooselupartnerite ühise välismaal viibimise korral, kui last kasvatava vanema abikaasa või kooselupartner tegi selliseid kohustuslikke sissemakseid või ei teinud neid ainult seetõttu, et ta kuulus § 5 lõigetes 1 ja 4 loetletud isikute hulka või oli kohustuslikust kindlustusest vabastatud.

[…]”.

13 SGB VI § 57 „Arvessevõetavad ajavahemikud” sätestab:

„Samuti võetakse ühel vanemal arvesse lapse kasvatamise aega kuni lapse kümneaastaseks saamiseni, kui lapse kasvatamise aja arvessevõtmise tingimused on selle ajavahemiku osas täidetud. [...]”

14 Enne 1. jaanuari 1992 sündinud laste puhul vähendab SGB VI § 249 lapse kasvatamisega seotud sissemakseperioodi kolmelt aastalt 12 kuule.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 Saksamaa kodanik D. Reichel-Albert töötas ja elas Saksamaal kuni 30. juunini 1980. Seejärel sai ta sellelt liikmesriigilt töötushüvitist, mille maksmine lõppes 10. oktoobril 1980.

16 D. Reichel-Albert elas 1. juulist 1980 kuni 30. juunini 1986 Belgias koos oma abikaasaga, kes töötas seal. Neil on kaks last, kes sündisid Belgias 25. mail 1981 ja 29. oktoobril 1984.

17 D. Reichel-Albert tegi alates 1. jaanuarist 1984 vabatahtlikult sissemakseid Saksamaa riiklikku pensionikindlustussüsteemi.

18 D. Reichel-Albert, tema abikaasa ja nende lapsed registreeriti 1. juulil 1986 ametlikult Saksamaa residentidena.

19 DRN jättis 2008. aasta 12. augusti ja 28. oktoobri otsustega rahuldamata D. Reichel-Alberti taotluse võtta arvesse ja arvata pensioniõigusliku staaži hulka laste kasvatamise aeg ja tema Belgias viibimise ajal täitunud „arvessevõetavad ajavahemikud”, põhjendades neid otsuseid asjaoluga, et lapsi kasvatati

sel ajal välismaal. Laste kasvatamise ajana saab arvesse võtta üksnes perioode alates 1. juulist 1986, kui asjaomase perekonna elukohaks oli ametlikult uuesti Saksamaa. D. Reichel-Albert esitas 1. detsembril 2008 vaide, mille DRN jättis 29. jaanuari 2009. aasta otsusega rahuldamata.

20 DRN-i otsustest ilmneb, et ajal, kui D. Reichel-Albert elas Belgias, ei olnud jäänud püsima tema seos tööeluga Saksamaal ei tema enda töösuhte ega abikaasa töösuhte kaudu, kuna D. Reichel-Alberti töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise – millega on võrdsustatud töötuse periood – lõpukuupäeva ja lapse kasvatamise aja alguse vahele jääb pikem ajavahemik kui terve kalendrikuu.

21 D. Reichel-Albert esitas 13. veebruaril 2009 Sozialgericht Würzburgile kaebuse 29. jaanuaril 2009 tehtud otsuse peale, nõudes, et DRN võtaks tema esimese lapsega seoses arvesse ajavahemiku 25. maist 1981 kuni 30. juunini 1986 ja teise lapsega seoses ajavahemiku 29. oktoobrist 1984 kuni 30. juunini 1986. Oma kaebuse põhjendamiseks viitas ta 23. novembri 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-135/99: Elsen (EKL 2000, lk I-10409) ja 7. veebruari 2002. aasta otsusele kohtuasjas C-28/00: Kauer (EKL 2002, lk I-1343) ning ta väitis, et asjaomasel ajavahemikul ei olnud ta Saksamaalt Belgiasse täielikult ära kolinud.

22 Sozialgericht Würzburg asus seisukohale, et SGB VI § 56 lõige 3 koostoimes määruse nr 987/2009 artikli 44 lõikega 2 ei võimalda võtta vaidlusaluseid laste kasvatamise perioode D. Reichel-Alberti puhul arvesse ei Saksamaal ega Belgias, kuna nende perioodide alguses ta ei töötanud ega tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana, ning tema olukord on ebasoodsam seetõttu, et ta kasutas ELTL artikli 21 kohast õigust Euroopa Liidu territooriumil vabalt liikuda ja elukohta valida.

23 Neil asjaoludel otsustas Sozialgericht Würzburg menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määruse nr 987/2009] artikli 44 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mille kohaselt tuleb lapse kasvatamise perioodi, mis on täitunud Euroopa Liidu mõnes teises liikmesriigis, lugeda samaväärseks lapse kasvatamise ajaga Saksamaal ainult juhul, kui last kasvatav vanem elas koos lapsega alaliselt välismaal ja tegi lapse kasvatamise ajal või vahetult enne lapse sündi kohustuslikke sissemakseid töötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana või kui abikaasade või kooselupartnerite ühise välismaal viibimise ajal tegi last kasvatava vanema abikaasa või kooselupartner selliseid kohustuslikke sissemakseid või ei teinud neid ainult seetõttu, et ta kuulus SGB VI § 5 lõigetes 1 ja 4 loetletud isikute hulka või oli SGB VI § 6 kohaselt kohustuslikust kindlustusest vabastatud (SGB VI § 56 lõike 3 teine ja kolmas lause, § 57 ning § 249)?

2. Kas [määruse nr 987/2009] artikli 44 lõiget 2 tuleb selle sõnastusest laiemalt tõlgendada nii, et erandjuhul tuleb lapse kasvatamise aeg arvesse võtta ka siis, kui asjaomane isik ei tegutsenud töötajana ega füüsilisest isikust ettevõtjana, kui vastasel juhul jääb kõnealune aeg arvesse võtmata nii pädeva liikmesriigi kui ka teise liikmesriigi, kus oli asjaomase isiku alaline elukoht laste kasvatamise ajal, õigusnormide alusel?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused määruse nr 987/2009 artikli 44 ajalise kohaldatavuse kohta

24 Võttes arvesse põhikohtuasjas kõne all olevate faktide kronoloogiat, nagu see nähtub käesoleva otsuse punktidest 15–21, ja määruse nr 987/2009 jõustumise kuupäeva, on kõigepealt vaja kontrollida, kas määruse artikkel 44, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus palub tõlgendada, on põhikohtuasjas kõne all olevatele faktidele ajaliselt kohaldatav.

25 Selle kohta nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et üldjuhul on õiguskindluse põhimõttega vastuolus määrata liidu õigusakti ajalise kehtivuse alguspunkt õigusakti enda avaldamisest varasemaks ajaks, välja arvatud erandjuhul, kui seda nõuab üldine huvi ja kui huvitatud isikute õiguspärase ootuse põhimõttest on nõuetekohaselt kinni peetud ning kui asjaomaste õigusnormide sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest tuleneb selgelt, et neil peab olema selline toime (vt selle kohta 19. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-256/07: Mitsui & Co. Deutschland, EKL 2009, lk I-1951, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

26 Määruse nr 987/2009 artiklis 97 nägi liidu seadusandja ette määruse jõustumise 1. mail 2010 ning ühtegi määruse põhjendust ega muud sätet ei saa tõlgendada nii, nagu püütaks määruse artikli 44 ajalise kehtivuse alguspunkti määrata selle õigusakti avaldamisest varasemaks ajaks. Vastupidi, määruse nr 883/2004 artikli 87 lõikest 1 – mida kohaldatakse määrusega nr 987/2009 hõlmatud olukordade suhtes vastavalt viimati nimetatud määruse artiklile 93 – nähtuvalt ei kehti määrusest tulenevad õigused enne määruse kohaldamiskuupäeva ehk 1. maid 2010.

27 Tuleb märkida samamoodi kui kohtujurist oma ettepaneku punktis 40, et ajal, kui DNR võttis vastu põhikohtuasjas vaidlustatud otsused, millega ta keeldus vaidlusaluseid lapse kasvatamise perioode arvesse võtmast, ei olnud määrus nr 987/2009 veel kohaldatav.

28 Järelikult ei ole määruse nr 987/2009 artikkel 44 põhikohtuasja faktilistele asjaoludele ajaliselt kohaldatav.

29 Seetõttu tuleb põhikohtuasja faktilistele asjaoludele kohaldada põhimõtteliselt niisuguseid liidu õigusnorme liikmesriikide sotsiaalkindlustusskeemide koordineerimise valdkonnas nagu määruse nr 1408/71 sätted, mida tuleb tõlgendada lähtuvalt EL toimimise lepingu asjakohastest sätetest, eelkõige isikute vaba liikumist käsitlevatest sätetest, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus oma otsuses mainib.

30 Kuna aga määrus nr 1408/71 ei kehtesta ühtegi konkreetset sätet, mis oleks pensionikindlustuse raames kohaldatav teises liikmesriigis täitunud lapse kasvatamise perioodide suhtes, tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusi mõista selliselt, et sisuliselt soovitakse nendega kindlaks teha, kas niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas tuleb ELTL artiklit 21 tõlgendada nii, et isiku puhul, kes laste sündimise ajaks oli lõpetanud töötamise esimeses liikmesriigis ja asunud ajutiselt elama teise liikmesriiki, kus ta ei töötanud ega tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana, kohustab see artikkel esimese liikmesriigi pädevat asutust võtma vanaduspensioni määramisel arvesse teises liikmesriigis täitunud lapse kasvatamise perioode, nagu oleksid need perioodid täitunud tema enda territooriumil.

Kaks eelotsuse küsimust

31 Esmalt on vaja kindlaks teha, kumma liikmesriigi õigusaktide järgi tuleb 1981. aasta ja 1986. aasta vahelist perioodi, mil põhikohtuasja kaebuse esitaja kasvatas Belgias oma lapsi, määratleda või tunnustada kui ajavahemikku, mida käsitatakse kindlustusperioodina, ning seejärel – eeldusel et kohaldatavaks osutuvad Saksa õigusaktid – hinnata, kas sellistes õigusaktides ette nähtud laste kasvatamise aja arvessevõtmise kord on ELTL artikliga 21 kooskõlas.

32 Kohaldatavate õigusaktide kohta märkis Saksamaa valitsus kohtuistungil õigesti, et õigus laste kasvatamise aja arvessevõtmisele saab põhineda üksnes selle liikmesriigi õigusnormidel, kelle õigusaktid olid asjassepuutuva isiku suhtes kohaldatavad lapse sündimise ajal.

33 Põhikohtuasjas nähtub toimikumaterjalidest, et D. Reichel-Albert elas, töötas ja tegi pensionikindlustuse makseid Saksamaal kuni 30. juunini 1980, asus seejärel elama Belgiasse, kus ta sai jätkuvalt töötushüvitist kuni 30. oktoobrini 1980 ja kus ta sünnitas kaks last, ning 1. juulil 1986 asus ta koos oma perekonnaga ametlikult elama jälle Saksamaale, kus ta jätkas regulaarset kutsealast tegevust.

34 Neil asjaoludel – isegi kui eeldada, et tuleks arvestada artikli 13 lõike 2 punkti f, mis lisati määrusesse nr 1408/71 määrusega nr 2195/91, s.o pärast nende perioodide täitumist, mille jooksul kasvatas D. Reichel-Albert Belgias oma lapsi – ei ole see säte põhikohtuasja olukorras asjassepuutuv lapse kasvatamise perioodide arvessevõtmisel pensionikindlustuse raames (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Kauer, punkt 31).

35 Kui isik on nagu D. Reichel-Albert töötanud ja kindlustusmakseid tasunud ainult ühes liikmesriigis nii enne kui ka pärast seda, kui ta üksnes perekondlikel põhjustel asus ajutiselt elama teise liikmesriiki, kus ta ei ole kunagi töötanud ega kindlustusmakseid tasunud, siis tuleb tunnustada piisava seose olemasolu laste kasvatamise perioodide ja esimesena nimetatud liikmesriigis kutsealase tegevuse tõttu täitunud kindlustusperioodide vahel (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Elsen, punktid 25–28, ja kohtuotsus Kauer, punkt 32). Pealegi palus D. Reichel-Albert nimelt nende kindlustusperioodide täitumise tõttu võtta DRN-il arvesse laste kasvatamise perioode tööalase karjääri katkemise ajal.

36 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et niisuguses olukorras nagu D. Reichel-Alberti olukord on kohaldatavad Saksa õigusaktid, ning mis puudutab pensionikindlustuse raames laste kasvatamise perioodide arvessevõtmist, siis ei saa pidada D. Reichel-Alberti suhtes neil perioodidel kohaldatavaks tema elukohaliikmesriigi õigusakte (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Elsen, punkt 28).

37 Mis puudutab laste kasvatamise perioodide arvessevõtmise korda, siis tuleb hinnata, kas ELTL artikliga 21 on kooskõlas sellised siseriiklikud sätted nagu SGB VI §-d 56 ja 57, mille kohaselt siis, kui liikmesriigi pädev asutus määrab vanaduspensioni, ei võeta erinevalt oma riigi territooriumil täitunud perioodidest arvesse väljaspool selle liikmesriigi territooriumi täitunud laste kasvatamise perioode, välja arvatud kui last kasvatav vanem elas koos oma lapsega alaliselt välismaal ja tegi seal töötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise tõttu lapse kasvatamise ajal või vahetult enne lapse sündi kohustuslikke sissemakseid.

38 Selles osas on oluline meenutada, et kuigi liikmesriigid säilitavad pädevuse korraldada oma sotsiaalkindlustussüsteemi, peavad nad siiski selle pädevuse teostamisel järgima liidu õigust, ning eelkõige sätteid, mis käsitlevad ELTL artikliga 21 tagatud töötajate vaba liikumist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Elsen, punkt 33, ja 1. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-212/06: Gouvernement de la Communauté française ja gouvernement wallon, EKL 2008, lk I-1683, punkt 43).

39 Täpsemalt on Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuse Elsen punktis 34 seoses põhikohtuasjas kõne all olevatest sätetest varasema versiooniga juba sedastanud, et niisugused sätted panevad halvemasse olukorda liidu kodanikud, kes on kasutanud ELTL artikliga 21 tagatud õigust liikmesriikides vabalt liikuda ja elada.

40 Niisuguses olukorras nagu D. Reichel-Albertil viivad asjassepuutuvad sätted selleni, et kui lapsi kasvatav isik ei ole tasunud laste kasvatamise ajal või vahetult enne nende sündi kohustuslikke sissemakseid töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise alusel, kaotab ta pensioni suuruse kindlaksmääramisel õiguse laste kasvatamise perioodide arvessevõtmisele üksnes seetõttu, et ta asus ajutiselt elama teise liikmesriiki, kuigi ta selles teises liikmesriigis ei töötanud ega tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana.

41 Kirjeldatud juhul koheldakse seda isikut liikmesriigis, mille kodanik ta on, ebasoodsamalt kui siis, kui ta ei oleks kasutanud aluslepinguga antud liikumisvõimalusi (vt 21. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-503/09: Stewart, EKL 2011, lk I-6497, punkt 83 ja seal viidatud kohtupraktika).

42 Siseriiklikud õigusnormid, mis seavad teatud kodanikud ebasoodsamasse olukorda pelgalt asjaolu tõttu, et nad on kasutanud oma vabadust liikuda ja elada teises liikmesriigis, toovad seeläbi kaasa ebavõrdse kohtlemise, mis on vastuolus liidu kodaniku staatuse aluseks olevate põhimõtetega ehk seaduse ees võrdse kohtlemisega liikumisvabaduse kasutamisel (9. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-520/04: Turpeinen, EKL 2006, lk I-10685, punkt 22).

43 Pealegi ei ole asjaomane liikmesriik tõendanud ega isegi väitnud, et niisugust õigusakti, nagu on kõne all põhikohtuasjas, võiks pidada õigustatuks objektiivsetel kaalutlustel ja proportsionaalseks siseriikliku õigusega taotletava legitiimse eesmärgi suhtes (vt selle kohta 12. mai 2011. aasta otsus kohtuasjas C-391/09: Runevič-Vardyn ja Wardyn, EKL 2011, lk I-3787, punkt 83 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et niisuguses kontekstis nagu põhikohtuasjas on ELTL artikliga 21 vastuolus välistada väljaspool riigi territooriumi täitunud laste kasvatamise perioodide arvessevõtmist, nagu näevad ette SGB VI §-d 56 ja 57.

45 Seetõttu tuleb eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes vastata esitatud küsimustele, et niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas tuleb ELTL artiklit 21 tõlgendada nii, et isiku puhul, kes tegeles kutsealase tegevusega vaid esimeses liikmesriigis ning oli laste sündimise ajaks töötamise ajutiselt lõpetanud ja asunud üksnes perekondlikel põhjustel elama teise liikmesriiki, kohustab see artikkel esimese liikmesriigi pädevat asutust võtma vanaduspensioni määramisel arvesse teises liikmesriigis täitunud lapse kasvatamise perioode, nagu oleksid need perioodid täitunud tema enda territooriumil.

Kohtukulud

46 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas tuleb ELTL artiklit 21 tõlgendada nii, et isiku puhul, kes tegeles kutsealase tegevusega vaid esimeses liikmesriigis ning oli laste sündimise ajaks töötamise ajutiselt lõpetanud ja asunud üksnes perekondlikel põhjustel elama teise liikmesriiki, kohustab see artikkel esimese liikmesriigi pädevat asutust võtma vanaduspensioni määramisel arvesse teises liikmesriigis täitunud lapse kasvatamise perioode, nagu oleksid need perioodid täitunud tema enda territooriumil.

Allkirjad